

Folna

vármegye

Hörpöntü

járás

Alsónyék

(kör) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

Alsónyék

nagy (köz) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határán. (Rendszerint a dűlő-nevek vagy a községbe oivadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi- és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, léletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

Telepítkezésének ideje 1061-erre vezethető vissza. A török háborúk, majd a protestáns-üldözések alatt mozarakkal förrölvett fekvése miatt a menekülteknek alkalmos búvóhelyül szolgált. Eredeti neve Nyék volt. A múltban is Folnavármegyéhez tartozott.

1871-óta területváltozás nem történt.

A község határában volt, s elpusztult falvakra nyoma nincs, s ilyen a dűlő-árterei miatt nem is létezhetett.

Urbéres község volt.

1871-után mai napig nagyközségi jellege volt) szervezeti változásról nem ment át.

Emelt anyakönyvi terület. Szervezeti változás nem történt.

Régi Beronyó eredetű valló dűlőnevek, "Győrök", - "Beronyók".

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mily név alatt és mekkora a területük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mily területűek (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva ..... 1 ..... db
nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belsőterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földmivelés, ipar, bányászat, földművelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Szomszédos községek:

Bátaszék..... 2 km.	Ménánia..... 9.54 km.
Bátva..... 1364 km.	Várdomb..... 6 km.
Mótágy..... 8.50 km.	Sárpéteri..... 5.37 km.

A község határa általában sík, csak a nyugati részén van a "kecski" nyulványaiból kegyes vidék. Erdő a Duna árterében van. Hegyei: Nagyhegy, Kerekhegy, Barsóhegy. Vizei: Duna sátorra, Sajó patak, Dombó patak.

7526 ..... kat. hold (birtokcímek adatai alapján).
4661 ..... k. hold szántó, ... 791 ..... k. hold rét (kaszáló),
..... 153 ..... k. hold szőlő (beültetett), ... 964 ..... k. hold legelő,
..... 536 ..... k. hold erdő, ... 17 ..... k. hold nádas,
..... 323 ..... k. hold terméketlen (ut, szikla, homok, mocsár, kőbánya).

Nem tartoznak...

Nincsenek...

Nincsenek...

..... 1377 ..... lélek.
..... 538 ..... r. kath., ... g. kath., ... 830 ..... ref.,
..... 5 ..... ág. h. ev., ... 4 ..... izr., ... egyéb
..... 1361 ..... magyar, ... 16 ..... német, ... tót,
..... rutén, ... oláh, ... horvát,
..... egyéb.

Belsőterületen 1210
Pusztákon, tanyákon ..... 127.

Nyéki puszta: 25 l. 15 km. Esikórnajot: 8 l. 2.5 km.
Beteles p.: 12 l. 2.8 km. Porböl p.: 11 l. 7 km.
Hollóhegy: 15 l. 4.5 km. Szállás: 56 l. 1-6 km.

Földművelés...

Belsőterületen: 226 ház ..... 582 lakos.
Nyéki p.: 3 ház 10 lakos; Esikórnajot 2 ház 3 lakos;
Beteles p. 2 ház 4 lakos; Porböl: 2 ház 6 lakos;
Hollóhegy: 8 ház 8 lakos; Szállás: 17 ház 21 lakos.

Városokhoz, jegyzőségekhez, állandó gyermekotthonokhoz, népdalokhoz, járványkórházhoz, ref. templomhoz, ref. lakóházhoz, ref. népi iskola.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekű viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Előjárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.

(Kisközségekben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. A községi képviselőtestület létszáma:

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?

Bíró. Törvény- (másod-) bíró. 4 esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám 1.

2 jegyző, — segédjegyző, — orvos
— állatorvos, — irodai alkalmazott,
— pénztári alkalmazott, — egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

2 kisbíró (küldönc), 1 bába,
— éjjeli őr és — gazdasági alkalmazott.

..... km.

10 virilista, 10 választott tag, 4 pótag

A község 1 választókerületet alkot.

Nincs.

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

Szekszárd 19.7 km.

.... km.

.... km.

Hejhalom ..... km.

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előljárási cselédügyi bíraskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete:

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

Bátaszék 1.9 km. Bába 17 km. *1/2 vasúton nemított tanácsilag kic. mi-ott 40. km. 1.*

Van, 2 tag. *Nincs.*

Van. Nincs.

Nincs.

~~Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság~~ tag.
Kötelezett tűzoltóság.

Van. Nincs.

Van. Nincs.

D) Szociális igazgatás.

8. Körorvos székhelye és annak távolsága: Bátaszék 2.9 km.
- Hány magánorvos lakik a községben: —
- Községi bábák száma: 1
- Körbába lakóhelye és annak távolsága: — km.
- Okleveles magánbábák száma: —
- Legközelebbi gyógyszertár hol van és milyen távol? Bátaszék 2.9 km.
- Legközelebbi közkórház hol van és milyen távol? Szekszárd 19.7 km.
- Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény?
(Árvaház, gyermekmenhely telep) Van szegényház Nincs.
9. A gondozott szegények száma: — intézeti ápolásban, — magán ápolásban.
- Elhagyott gyermekek száma? 2 gyermek.
10. Milyen a község ivóvize? Forrás
- Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke?
Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó. Van vízvezetékkel.
- Van-e csatornázása? Van!
11. Korcsmák és vendéglők száma? 5 korcsma, — vendéglő, — kávéház.
- Van-e szálloda, fogadó és hány? Nincs!
- Van-e községben közfürdő? Nincs!
12. Van-e a község határában gyógyfürdő,
üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra?
A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva? Nincs!

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: Szekszárd 19.7 km.
- Kir. járásbírószék székhelye és távolsága? — — km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: Szekszárd 19.7 km.
- Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: — — km.
- Kir. pénzügyőri szakasz, vámörs, vámörségi kirendeltség, székhelye és távolsága: Bátaszék 2.9 km.
- Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága: Pécs 63 km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeti isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)

Egy 7. osztályos ref. felekezeti népiskola
2 tanteremmel és 2 tanerővel.

2. Középiskolák vagy más szakiskolák (iparos-tanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:

1.

3. Óvodák jellege, száma és tanereje:
Nyári menedékház van-e?

Egy állandó menedékház 1 tanerővel.

4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:

"Műonyehi Levente Egyesület."

5. Ktr. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

Szécsárd ..... 19.7 km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak:

Ref. anyaegyház van. A Dunamelléki ref. egyház kerületéhez tartozik. - Püspöki székhely: Budapest. -

Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

A r. kath. hívők a batányéki plébániához tartoznak. Műlön egyházi alakulatuk nincs. -

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

Nincs. A község az ref. egyháznak földművelésügyi címén évi 330 Ft. 70 f., iskolai segély címén évi 650 Ft-t fizet. Termézetbortól 28-öt fát, 15 koszi szénát ad. -

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párbr és egyénekenként időről-időre kivetett adó stb.)

Egyénekenként, birtokarányban kivetett adózási rendszert van!

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

1.
Nincs. -

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

1.

11. Műemlék, természeti emlékszóbor, honvédelmi emlékek vagy elesett hősök emléke?

Elesett hősök emléke a templom falában.

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

1.

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

Polgári olvasókör, Dalárdca. -

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országút, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellékvonalak, van-e vasúti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közúti vasutak.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

Van-e posta, távirta, távbeszélő állomása?

3. Melyik községi közlekedési utvonathoz járul hozzá a község?

Községi (közút) utak hossza?

Van-e kövezet-vámszedési joga.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és főrepebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

Van-e legelő-rendtartás?

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

Be van-e ültetve?

Buda-érkei állami közút-sal a községet megyei út köti össze 18 km. hosszal. -
Az állami közúton 1, a megyei úton 1, a községi közútutakon 4 fahíd van. -

Ujdombóvár-Békéscsaba fővonalon 2 állomása van. Felsőnyék és Pótbőgy néven. - Rakodóállomása a Bátaszék. - Pótbőgyen az erdősztrich ipari rakodója van!

Legközelebbi Dunai hajóállomás: Baja. -

Van postai ügynökség és távbeszélő.

1.

9

km.

Igen. — Nem.

M. kir. Perézvárosi alapítvány adatom: 2102 hold.
Főrepebirtok 1..... 170 holddal.
Kis és főrepebirtok átl. kiterjedése 25. hold.

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

Nincs!

Van! 750 hold.

Van legeltetési társulat.

Van!

Nincs.

Bátaszék 29 km.

Nincs.

Van! 1287-ol.

Bátaszékben igen! Gyümölcs és szederfával.

7. Vizrendező és hasznosító társulat. Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

8. Állattenyésztési viszonyok. Állatok száma: a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

Ipar és kereskedelem.

9. A község állandó piaca hol van? (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hova gravitál a község?

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirakó, állatvásár, stb). Ké a vásártartás joga?

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

10. A községbeli kereskedések száma és jellege.

Hitel és pénzüintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Van-e a községben ipartestület?

11. Gyárak, ipartelepek és azok átlagos nagysága (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

12. Magánkezelésben álló közművek:

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. Bányák száma és jellege.

Állandó bányauzem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

14. Háziipar és annak jellege.

"Szekszárd-bátai ármentesítő és belvívásabályozó társulat." - Szekszárdon.

Nórcsereke. -

Szekesfehérvár ..... 145 km.

485 ló, 1026 szarvasmarha,

2167 sertés, 1195 juh

Melegvizi, bonyhádi, mongolicai, rucka.

Bátaszék ..... 2,9 km.

Bátaszék 2,9

-"- -"-

Nórcsereke.

Bátaszék.

3 vegyeskereskedés.

1.

1. "Hanyga fogy. és irt. szövetkezet.

Udvari 4, cipész 2, asztalos 2, bográst 1.

Nórcs.

Gauzer János téglagyára és mézgyéte telepe, gőzerőre, átlag 15 munkással.

Szekesfehérvár ..... 145 km.

Szekszárd ..... 19,7 km.

1.

1.

Háziipar, a házi szükséglet kielégítésére.

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

Hivatalos célokat szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi kocsmá stb.

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

5. Fel nem sorolt más községi és közjövödelmek.

4.

*Községi ház: 9 lakás; Jegyzői lak: 5 lakás;
Gyermekmenedékház: 3 lakás; Fűtőház: 2 lakás.*

/

43

..... kat. hold szántó és rét, ...

..... legelő, ... kat. hold erdő,

egyéb: *utak, köztérek, árkok, csatornák: 96 hold.*

43 hold haszonbérlet.

Vezetőjegyzői: 31 kat. hold.

/

/

/

Földadó *19868* K *40* f. Házadó *3301* K

20 f. Ált. kereseti adó *2056* K *80* f. Tár-

sulati adó *12* K *90* f. Vagyon- és jöv.

adó *1592* K *3560* f.

Fogyasztási adó: 3180 Ft.

Halmozási illeték: 700 Ft.

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

1, Utakkövetés, 2, Villanyvilágítás 3, Községi közútiutak kiegészítése, 4, Középületek újraképzése.

A község pecsétjének lenyomata:

Községi (kör-) jegyző
Községi (kör-) jegyző.

